

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 15487
Tarih : 17.12.2025

10/3492

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Kadınları ve çocukları cinsel şiddet, istismar ve ayrımcılıktan koruyamayan, şiddetin üstünün örtülebildiği algısının yaygınlaştığı bir Meclis; topluma eşitlik, adalet ve hukuk üretme iddiasını sürdüremez. TBMM, kendi çatısı altında yaşanan bu ihlallerle yüzleşmek ve ataerkil sessizliği kurumsal düzeyde kırmakla yükümlüdür. Bu nedenle, TBMM bünyesinde kadınlara ve çocuklara yönelik cinsel şiddet, istismar ve ayrımcılığın önlenmesine ilişkin kurumsal eksikliklerin tespiti ile kalıcı ve bağımsız mekanizmaların oluşturulması amacıyla Anayasa'nın 98. ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri uyarınca Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasını arz ederim.

Gülüstan KILIÇ KOÇYIĞIT
DEM Parti Grup Başkanvekili
Kars Milletvekili

ÖZET GEREKÇE

Türkiye, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) kurucu ve aktif bir üyesi olmasına rağmen, çalışma yaşamında şiddet ve tacizi açık biçimde tanımlayan, önleme ve koruma yükümlülüklerini devletler açısından bağlayıcı hale getiren ILO'nun 190 sayılı "Çalışma Yaşamında Şiddet ve Tacizin Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi"ni hâlen imzalamamış ve onaylamamıştır. Bu durum, çalışma yaşamında cinsel şiddet ve tacizle mücadelede bütüncül, önleyici ve hak temelli bir yaklaşımın bilinçli biçimde ertelendiğini göstermektedir. ILO 190 sayılı Sözleşme; yalnızca faile yönelik yaptırımları değil, kurumların risk değerlendirmesi yapma, güvenli başvuru mekanizmaları oluşturma, misillemeye karşı koruma sağlama ve toplumsal cinsiyet eşitliğini esas alan politikalar geliştirme yükümlülüğünü açıkça tanımlamaktadır. Türkiye'nin bu sözleşmeye taraf olmaması, cinsel şiddetin önlenmesi konusunda uluslararası normların gerisinde kaldığını; TBMM dâhil kamusal kurumlarda cezasızlık ve sessizlik zeminini besleyen yapısal boşlukların sürdürüldüğünü ortaya koymaktadır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde kadınlara ve çocuklara yönelik cinsel şiddet -cinsel istismar, cinsel taciz, cinsel saldırı, tehdit ve ayrımcılık- vakalarının ortaya çıkması, bu ihlallerin münferit ya da istisnai olmadığını; aksine kurumsal yapı içerisinde yeniden üretilen, süreklilik kazanan ve çoğu zaman sistematik biçimde görünmez kılınan bir şiddet rejiminin varlığını açıkça göstermektedir.

Toplumsal alanın her kademesinde ortaya çıkan cinsel şiddet, bireylerle ilgili tekil ya da ahlaki sorunlar olarak değil; güç ilişkileri, hiyerarşik yapı, ataerkil normlar ve cezasızlık politikaları üzerinden ele alınmalıdır. Kadınlar ve stajyer öğrenci çocuklar, özellikle çalışma yaşamında ve kamusal alanda; yaş, cinsiyet, statü ve ekonomik bağımlılık gibi nedenlerle yapısal olarak eşitsiz bir güç konumunda bulunmaktadır. Bu eşitsizlik ortadan kaldırılmadan, yalnızca belli vakaların kamusallaşmasının ardından işletilen disiplin ya da ceza süreçleriyle cinsel şiddetin önlenmesi mümkün değildir.

GEREKÇE

Bugün TBMM’de yaşananlar, tam da bu yapısal eşitsizliğin doğrudan sonucudur. Başta stajyer öğrenci çocuklar, genç kadınlar, geçici personel ve hiyerarşik olarak daha aşağı konumda bulunanlar olmak üzere; üst kademelerde görev alan kadınlar dahi, şikâyet ettikleri takdirde işlerini, eğitimlerini, mesleki geleceklerini, itibarlarını ya da fiziksel güvenliklerini kaybetme korkusuyla sessizliğe zorlanmaktadır. Bu sessizlik hali, failin değil, şiddete maruz bırakılanın sorumluluk üstlendiği ve bedel ödemek zorunda bırakıldığı bir düzen yaratmakta; cinsel şiddet bu yolla kurumsal olarak tolere edilen, bastırılan ve yok sayılabilir bir olguya dönüşmektedir.

Bu nedenle sorun, yalnızca “suç işleyen kişiler”, “sapıklar” ya da “ahlaksız bireyler” sorunu değildir; kurumun kendisini, kasıtlı ya da kasıtsız biçimde failden yana yeniden üreten yapısal eksiklikleri ve işleyiş biçimleri sorunudur.

Mevcut durumda TBMM bünyesinde; kadınlar ve çocuklar için önleyici risk değerlendirmeleri yapılmamakta, personelin toplumsal cinsiyet eşitliği ve çocuk hakları konusunda zorunlu, sürekli ve bağlayıcı bir eğitimi bulunmamakta, güvenli, bağımsız ve erişilebilir başvuru mekanizmaları işletilmemekte, şikâyet süreçleri çoğunlukla kurum içi hiyerarşi içerisinde, faille doğrudan ya da dolaylı ilişkisi bulunan kişiler eliyle yürütülmekte; süreçler şiddete maruz bırakılanın üstün yararı yerine kurumun itibarını ve idari konforunu merkeze alan bir yaklaşımla ele alınmaktadır. Bu durum, şiddete maruz bırakılanın korunması ve haklarının güvence altına alınması yerine; şiddetin bastırılması, ötelenmesi ya da sistematik biçimde görünmez kılınmasıyla sonuçlanmaktadır.

Oysa açıkça bilinmektedir ki cinsel şiddet, önlenmediği her durumda güçlenerek yeniden üretilir. Önleme ise ancak kurumsal, kalıcı, bağımsız ve bağlayıcı mekanizmaların varlığıyla mümkündür.

Bu mekanizmaların kurulması; cinsel şiddeti “olağan”, “katlanılması gereken” ya da “kişisel bir mesele” olmaktan çıkararak doğrudan kurumsal sorumluluk alanına taşır; şiddete maruz bırakılanın yalnız olmadığını, başvurduğunda korunacağını bilmesini

sağlar ve böylece sessizlik kültürünü kırarak şiddetle mücadele kültürünü güçlendirir. Failin değil, şiddete maruz bırakılanın işini, eğitimini ve güvenliğini merkeze alan bir yaklaşımı tesis eder; kurum içerisinde cezasızlık algısını ortadan kaldırarak önleyici ve caydırıcı bir etki yaratır; kadınların ve çocukların Meclis çatısı altında eşit, güvenli ve onurlu biçimde var olabilmesinin asgari koşullarını oluşturur.

Bu bağlamda; TBMM bünyesinde; kadınlar ve çocukları kapsayan, açık tanımlar içeren, önleyici ve koruyucu boyutu güçlü bir "TBMM Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddetle Mücadele ve Önleme Politika Belgesi" hazırlanması; bu politikanın uygulanmasını sağlayacak, toplumsal cinsiyet eşitliği, cinsel şiddetle mücadele ve çocuk hakları alanında bağımsız uzmanlardan ve grubu bulunan her partiden alanda deneyimi olan kadın milletvekillerinden oluşan bağımsız bir "TBMM Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddeti Önleme ve İzleme Kurulu/Birimi" oluşturulması; şikâyet, destek ve soruşturma süreçlerinin kurum içi hiyerarşiden bağımsız, şiddete maruz bırakılan odaklı ve gizlilik esasına dayalı şekilde yürütülmesi; tehdit ve misillemeye karşı açık güvenceler içeren ve yaptırım yetkisi bulunan kalıcı bir mekanizmanın tesis edilmesi, artık ertelenemez bir zorunluluktur.